

d'un animal així? És versemblant això en principi? Jo no ho trobaria pas; però és que de fet això no s'ha dit mai. S'ha proposat i admès que l'oc.-fr. *grapaut/crapaud* sigui un derivat de *GRAPA* 'pota d'animal', mot que al capdamunt de la seva història es remunta a un ètimon germànic, i s'escau que hom sol atribuir al sufix francès *-aud* una formació a base de l'onomàstica d'origen germànic; però tant *grapa*, fr. ant. *crape*, com *-aud* són elements francesos, o si es vol gallo-romànics, per més que hi hagi alguna cosa de germànic en els llunyans orígens de l'un i potser de l'altre. I quan, a base d'ells es formaria el derivat *crapaud/grapaut*, ja feia segurament centúries que funcionaven com a elements purament romànics.

Esvait aquest malentès resta sempre l'escrúpol seriós: ¿no hi ha res a veure etimològicament entre *galàpet* i *grapau/gripau*?

El fet en tot cas és que aquest mot és molt antic, i vastament i pregonament arrelat, en les dues llengües del Nord.⁴ Geogràficament s'estén a tot el domini d'Oïl (des de Valònia fins al Saintonge i des de l'Alta Bretanya fins a Vichy i fins a Savoia i Suïssa), i a tot el domini occità (alpí, prov., alvern., llem., gascó i llgd.,⁵ des del Bearn fins a la Vall d'Aran i l'Aude). La línia de separació entre la inicial *kr-* i la inicial *gr-* coincideix bastant amb el límit oc.-oil, si bé *gr-* entra fins a una part del poitevin i algun parlar veí, i viceversa *kr-* es fica en alguns punts del Delfinat i en el gascó més occidental (Bearn i Landes). En francès es documenta ininterrompudament des del S. XII; i en llengua d'oc, Rayn. (III, 499) dóna tres cites de *grapaut* des del *Ferabràs* (c. 1200 i en un text en prosa i un trobador secundari i més aviat tardà) i una de *crapaut* (llgd. SO., S. XIV; el *PSW* poc hi afegeix), i Pansier assenyala *crapald* c. 1150 i *crapau* fi S. XVI (*La Langue Prov. à Avignon* III, 52).

Quant a l'etimologia, ben reflexionat, trobo que en aquest cas les conclusions de Wartburg (xvi, 362, 366b) i Bloch són raonables; tant, que serà pràctic traduir d'aquell: «Hom ha volgut derivar el fr. *crapaud* del fr. mj. *crape* "ordures" (Schuchardt, *Rom. Etym.* I, 28; *ZRPb.* xxvii, 611);⁶ la raó d'aquesta denominació estaria en la pell aspra o rasposa de l'animal; però és desfavorable a aquesta idea la tardana aparició de *crape* (tres segles després de *crapaud*) i també el fet que *crape* no arriba fins al Sud de França, mentre que l'oc. *grapaut* ja és medieval, i per tant difícilment podria ser una forma presa i adaptada del francès» (més que difícil això verament sembla descartat). «En canvi la connexió amb *KRAPPA* 'grapa', proposada per Nigra (*AGI* xv, 109; *ZRPb.* xxviii, 103) sembla immediatament plausible i també sense objeccions semàntiques, com sigui que la refutació per part de Schuchardt (*ZRPb.* xxviii, 317) dels paral·lels semàntic al·legats, no ha reeixit en tots (per exemple no pel que fa al milan. *sciatt*): l'animal ha estat anomenat a base de les seves potes tortes.»⁷

Comptat i debatut això resulta bastant convincent. Sens dubte és veritat que per a aquesta mena d'animal hom es decantaria en principi per cercar una eti-

mologia pre-romana. De fet ho són la de *GRAIXANDO* i la de *GALÀPET*. La imperfecta semblança assenyada amb aquest últim mot reconec que resta un poc torbadora. D'altra banda ens conforten ara dos arguments. Demostrat que *grapau* és un mot propagat al català des del Nord, i que, almenys pel que fa al conjunt de la llengua, té gran probabilitat de ser-nos primitivament estrany; mentre que el tipus *GALÀPET* ho ha estat, sempre i del tot, a tot el territori de França, i sembla ser resoltament una relíquia ibèrica: aquest allunyament de les àrees dels dos mots rebaixa molt la presumpció d'un nexa entre ells. D'altra banda el sufix *-aud* és un sufix estrictament franco-occità i de creació tardana: altra raó que dissuadeix de relacionar amb un element ibèric i que persuadeix de veure-hi una creació estrictament gallo-romànica i relativament tardana.

¿Tanmateix pensar en un mot substràtic de la Gàl·lia i sense relació amb *GALÀPET*? Només veig un argument que m'impedeix de descartar aquesta idea definitivament; i és com si a Wartburg se li hagués suggerit una objecció que deixa en la penombra, quan acaba dient «el sufix és molt inestable» (inconstant, «unbeständig»). No ho concreta, i al contrari cal reconèixer que el sufix *-aud* resta quasi constant. I que només hi ha una excepció d'algun relleu: la variant *crapoud/-out* documentada en alguns textos dels Ss. XII-XV reunits per God. i Tobler-L., així com en els *Fet des Romains* i en un gloss. Vaticà de c. 1330 (i en un altre text de 1270): no és ni un grup insignificant de dades, ni una massa gaire gran, i es nota que avui aquestes formes en *-ou* quasi han desaparegut: resten només en tres parlars de Normandia (Eure i Seine-Inf., *FEW*, 362a24).

Ara bé un final en *-ou*, en francès, correspon a *-AVU*, terminació pre-romana: recordem el cas de *caillo* < cèlt. *KALIAVO-*. I això recorda un NP pre-romà, probablement cèltic **CRAPPAVOS*:⁸ estudiat per Pokorny (*ZCPb.* xx, 519), Dottin i Holder, i reforçat fins a cert punt per *Craponne* NL de la Haute-Loire, i per un NP *CRAPUS* de Dalmàcia, que seria illiri. Pok. reconeix enllaç amb el paleosl. *krěpŭ* 'ferm, fort' (rs. *kręp*) i esc. ant. *brāfa* 'aguantar, suportar'; i així mateix amb el ky. *crāffu* 'fermar, subjectar' (amb «reduplicació intensiva de la *-P-*»): sembla que pensa doncs en un nom cèltic, no sense deixar la porta una mica oberta cap al sorotàptic (per a l'arrel indoeuropea i cèltica, cf. Stokes-Bezz., 96, i Walde-Pok. I, 487 i Pok., *IEW*, 620a 25, essencialment el mateix, però amb dubtes i reserves quant al cèltic).⁹

En realitat el significat d'aquesta arrel no es presta gaire a la connexió amb el nom del gripau, sense que sigui inconcebible.¹⁰ També hi ha el detall que a *-AVO-* correspondria, sí, *-ou* però no *-aut*. Ara que, en francès, encara que sigui tan antic com les dates de la grafia *crapout*, una *-t* analògica o merament gràfica no és ben impossible. Llavors *-AVO-* > *-au* hauria nascut en occità i d'ací s'hauria propagat cap al Nord, incorporant-se al sufix *-aud* en el curs d'aquest procés de desplaçament. I quant a la *-t* de *crapout* quedaria l'escapatòria